

Knihovna města Hradce Králové je zřizována Statutárním městem Hradec Králové. Své služby obyvatelům poskytuje již bezmála 115 let.

Knihovna je moderní informační a vzdělávací institucí, jejímž hlavním cílem je poskytovat veřejné informační služby a zajišťovat přístup k nejrozmanitějším informačním zdrojům.

Knihovna města Hradce Králové je tvořena kromě ústřední půjčovny a specializovaných pracovišť (informační středisko, hudební knihovna, zvuková knihovna pro nevidomé) dalšími 9 pobočkami s celotýdenním provozem (z toho 7 z nich má samostatná oddělení pro děti a pro dospělé, 1 pobočka je otevřena pouze pro dospělé čtenáře, 1 samostatná pobočka funguje pro děti a mládež).

V okrajových částech města knihovna provozuje dalších 5 výpůjčních míst s omezenou výpůjční dobou otevřených zpravidla 1 až 2 dny v týdnu (Plotiště, Plačice, Březhrad, Plácky, Piletice). K 1.1.2008 byla zrušena pobočka Pouchov. Ke 30.6.2008 byla s ohledem na vysokou ekonomickou náročnost ukončena činnost výpůjčních míst v Ruseku a ve Svobodných Dvorech.

Výpůjční služby

K 31. 12. 2008 byl mimo plán dokončen projekt automatizace výpůjčních služeb: všechna výpůjční oddělení a pobočky knihovny mají automatizovaný výpůjční protokol. Od 1.1.2008 jsme zahájili automatizovaný provoz v pobočce Labská. K 31.12.2008 byly ukončeny přípravné práce ke spuštění automatizovaného výpůjčního protokolu na všech zbývajících velkých pobočkách s celotýdenním provozem. K datu 2.1.2008 připraven ke spuštění automatizovaný výpůjční protokol poboček Kukleny a Moravské Předměstí-A a Eliščíno nábřeží.

Plocha půjčoven a studoven zaznamenala oproti roku 2007 zvýšení o 112 m². Důvodem je přestěhování dětské půjčovny Kalíšek na Eliščíno nábřeží a pobočky Moravské Předměstí-A ze ZŠ Štefánikova do objektu zrekonstruovaného tepelného výměníku C33 ve Formánkově ulici.

V roce 2008 byla rozšířena otevírací doba půjčoven a poboček: ústřední půjčovna a čítárna, informační středisko - zvýšení o 7 hodin, Malšovice - zvýšení o 6 hodin , Labská – zvýšení o 7 hodin, Eliščíno nábřeží - zvýšení o 7 hodin, Moravské Předměstí-A (od 1. 9.2008 po přestěhování ze ZŠ Štefánikova do objektu C33 ve Formánkově ulici) – zvýšení o 8 hodin, Březhrad – zvýšení o 3 hodiny (zvýšeno původně z 1 dne na 2 dny v týdnu).

Ústřední půjčovna má od jara 2008 otevřeno pro své návštěvníky od pondělí do pátku od 9 do 18 hodin a v sobotu od 8 do 12 hodin.

Interiér ústřední půjčovny v Tomkově ulici čp. 177

Celkový počet uživatelů knihovny zůstal prakticky stejný jako v roce 2007: celkem 13.890 registrovaných uživatelů (zvýšení o 2 registrované uživatele).

Změnilo se oproti předchozímu roku poměr v jejich složení: o 1,2% vzrostl počet dospělých, o 3,5% ubylo dětí. Jedná se o důsledek dlouhodobého uzavření dětské půjčovny Kalíšek v ZŠ Zálabí (od 24.5. do 6.10.2008) a jejího následného stěhování do nových prostor na Eliščině nábřeží a stěhování pobočky Moravské Předměstí-A (uzavřena červenec, srpen). Tato pobočka byla do 30.6.2008 umístěna v nevyhovujících prostorách ZŠ Štefánikova. Po jejím přestěhování do objektu zrekonstruovaného výměníku C33 ve Formánkově ulici 1.9.2008 došlo k přílivu dospělých uživatelů a naopak k jistému úbytku dětí.

Rekonstrukce objektu předávací stanice C33 ve Formánkově ulici a její úpravy pro potřeby Knihovny města Hradce Králové je jednou z nejvýznamnějších událostí roku 2008.

Rekonstrukce předávací stanice C 33, kniž ve spolupráci s vlastníkem, Tepelným hospodářstvím Hradec Králové a.s., knihovna v roce 2008 přistoupila, představuje pilotní projekt humanizace objektů původně určených k technickým účelům a jejich následné využití jako kulturní či jiná společenská zařízení pro širokou veřejnost .

V případě výměníku ve Formánkově ulici získala knihovna prostory o ploše 142 m², což je více než trojnásobek předchozího stavu, kdy pobočka působila v prostorách umístěných na ZŠ Štefánikova. Soustředění oddělení pro dospělé a dětské čtenáře pobočky MPA do jednoho objektu představuje pro knihovnu snížení jednak provozních nákladů a zároveň rozšíření provozní doby pro veřejnost. Vzájemné propojení obou půjčoven do jednoho otevřeného prostoru umožňuje nejenom zrychlení a zkvalitnění služeb, ale rovněž finanční úsporu při akvizici dokumentů; fondy obou oddělení se mohou částečně překrývat a doplňovat.

V objektu, který byl pro veřejnost slavnostně otevřen 1. září 2008, je v souladu se současnými trendy ve službách veřejných knihoven vybudováno moderní pracoviště s otevřeným bezbariérovým prostorem, které je schopné kvalitně zajišťovat informační potřeby obyvatel západní části třicetitisícového sídliště Moravské Předměstí.

Nově zrekonstruované prostory umožňují nabídnout široké veřejnosti kromě příjemného prostředí rovněž vysoký uživatelský komfort a volný přístup k informačním zdrojům na internetu.

Interiér nově zrekonstruované pobočky ve Formánkově ulici

Dalším významným počinem bylo získání prostor bývalé studovny SVK HK na Eliščině nábřeží. Knihovna města Hradce Králové si část těchto prostor zadaptovala a zřídila zde půjčovnu pro děti a mládež.

Pobočka Eliščině nábřeží během stěhování na podzim 2008

Dětská půjčovna na Eliščině nábřeží, kterou jsme pro veřejnost otevřeli 6.10. 2008, nahradila zrušenou dětskou knihovnu Kalíšek, která do května 2008 působila v prostorách ZŠ Josefa Gočára (bývalá ZŠ Zálabí).

Poslední úpravy před otevřením knihovny... Na snímku je zachycena knihovnice Alice Hrbková.

V prostorách na Eliščině nábřeží máme bohatý výběr beletrie i naučné literatury. Do volného výběru jsme zařadili kolem deseti tisíc knih. Odebíráme i patnáct titulů časopisů. Veřejnost může využívat také tři počítače s přístupem na internet. V knihovně je rovněž k dispozici počítač, který je určen pro prohlížení výukových a herních CD. Půjčovna bude sloužit všem dětem a mládeži z širokého okolí centra.

O služby nové půjčovny pro děti a mládež na Eliščině nábřeží je velký zájem

V roce 2008 vzrostla návštěvnost ve výpůjčních službách o 8.935 (1,4%). Zvýšení bylo ovlivněno dlouhodobým uzavřením Studijní a vědecké knihovny. I nadále se zvyšuje návštěvnost v informačních službách a při akcích pro veřejnost. Nárůst o 6.508 návštěvníků představuje zvýšení o 41% oproti minulému roku. To odpovídá dlouhodobému všeobecnému trendu ve vývoji potřeb a požadavků uživatelů knihoven.

Obrat knihovního fondu dosáhl v roce 2008 v průměru 1,3 výpůjčky na jednu knihovnickou jednotku. Uživatelé si vypůjčili celkem 815 721 knih, periodik, hudebnin, zvukových i elektronických publikací. Oproti předchozímu roku vzrostl v roce 2008 celkový počet výpůjček o 43.876 knihovnických jednotek). To je způsobeno více než 110% nárůstem výpůjček zvukových knih a audiovizuálních dokumentů (jiný způsob evidence výpůjček zvukových knih).

Dospělí čtenáři si v průběhu roku 2008 domů půjčili celkem 518 199 knih. Největší zájem byl o beletrii. Pořadí nejžádanějších titulů krásné literatury stejně jako v letech předcházejících jednoznačně ovlivnily filmové adaptace. Téměř všechny knihy, které se umístily v první desítce pomyslného žebříčku, byly filmově zpracovány.

Prvním místem obsadila kniha *Bílá Masajka* od Corinne Hofmannové, kterou si domů odnesl úctyhodný počet 147 čtenářů. Druhý loňský nejžádanější titul byl *Bestiář* Barbary Nesvadbové a třetí příčka patří *Roku kohouta* od Terezy Boučkové.

Na dalším místě se objevuje školní četba - Shakespearovo drama lásky *Romeo a Julie*. Na páté místo klesl loňský vítěz, bestseller Dana Browna, *Šifra mistra Leonarda*. Šestý v pořadí Máchův *Máj* je nejen každoročně žádanou školní četbou, ale v loňském roce k jeho popularitě jistě přispělo i filmové zpracování. Na dalších postech se již tradičně objevuje školní četba: *Na západní frontě klid* od Ericha M. Remarqua, Dykův *Krysař* i Nerudovy *Povídky malostranské*. Na desáté příčce se umístilo pokračování knihy *Bílá Masajka Zpátky z Afriky*.

Nejčtenějšími autory loňského roku byly spisovatelky, autorky tzv. „ženských románů“, kromě Corinne Hofmannové a Barbary Nesvadbové také Nora Robertsová a Catherine Coulterová.

Z celkového počtu výpůjček pro dospělé představovala naučná literatura necelých 38%. Největší popularitě se tradičně těší memoárová literatura. Čtenáři si v loňském roce z knihovny nejčastěji odnášeli životopisnou knihu *Eva Olmerová* od Jaroslava Kříženeckého. Na druhém místě skončila kuchařka sestavená z receptů významných osobností *Vášně, chutě, neřesti, aneb, Kohout, co si ještě nevrz*. Na dalším postu se umístila kniha Miroslava Donutila *Pořád se něco děje*. Na čtvrtém místě skončil životopis známé české herečky z pera Luboše Nečase s názvem *Iva Kačírková*.

Je velmi potěšující, že byly opět úspěšné i knihy s regionální tematikou. *Královéhradecké obrázky* Jiřího Maliny obsadily pátou příčku a mezi dvacet nejpůjčovanějších titulů loňského roku se řadí kniha *Hradec Králové* od Jana Jakla, fotografická publikace *Hradec Králové* z roku 1976, a nová publikace *Slavné vily Královéhradeckého kraje*.

U dětské populace byla v loňském roce také oblíbenější krásná literatura, což je posun oproti uplynulým létům, kdy děti preferovaly naučnou literaturu. V beletrii se na prvním místě umístila kniha animovaných příběhů *Bořek stavitel*. Na druhém místě skončilo sedmé pokračování bestselleru o čarodějnickém studentu *Harry Potter a relikvie smrti*. Třetí příčku obsadil dívčí román z pera americké autorky Lisi Harrisonové *Dívčí parta*. Poté následoval další dívčí román *Spolek holek Lékorek* od Patricie Schröderové.

Jsme rádi, že se na předním místě ocitla knížka, která patří do zlatého fondu české literatury pro děti. *Povídání o pejskovi a kočičce* od Josefa Čapka si půjčilo 79 dětí, díky kterým kniha získala páté místo. Na dalším místě byl komiks *Garfield*, po němž následovala školní četba *Staré řecké báje a pověsti* od Eduarda Petišky. Zbylé tři pozice z deseti nejpůjčovanějších beletristických knih pro děti a mládež obsadily francouzské komiksy o *Asterixovi a Obelixovi*.

Z celkového počtu 153 551 vypůjčených dětských knih zabírala naučná literatura jen 31 procent. Stále velmi populární zůstávají obrazové encyklopedie a atlasy zvířat. Nejpůjčovanější dětskou naučnou knihou byly vloni **Dinosauri** - knížka plná poznatků a zajímavostí o těchto vyhynulých tvorech. Velmi populární se staly knížky rad všeho druhu, které si půjčují hlavně dívky a jsou vydávány v edici tajné knihy W.i.t.c.h. Velmi žádané byly mezi dětmi i knižní průvodce populárními filmy. Kromě **Shreka** to byly knihy o filmech **Ratatouille**, **Piráti z Karibiku** a **Star Wars**. Často se půjčovaly i netradičně napsané knihy o historii z edice Děsivé dějiny.

V rámci meziknihovní výpůjční služby jsme obdrželi celkem 73 žádank, což oproti minulému roku představuje výrazný pokles - o 295 požadavků méně. Z naší knihovny bylo vyžádáno 210 dokumentů - pokles o 118 požadavků. Zde se jednoznačně projevuje vzrůstající zájem knihoven o službu EDD (40 vyřízených požadavků), která je pružnější a rychlejší než tradiční MVS.

V lednu 2008 byla zavedena nová služba: předběžné upozornění čtenáře na končící výpůjční lhůtu, při které jsou využívány SMS a e-maily v kontaktech knihovny se čtenáři. Po ročním provozu se ukazuje, že se jedná o službu, která je vysoce ceněná mezi uživateli naší knihovny a výrazně naše služby zkvalitnila.

V průběhu roku 2008 jsme provedli řadu modernizací a úprav našich půjčoven. Kromě těch největších (viz rekonstrukce tepelného výměníku ve Formánkově ulici a adaptace na Eliščině nábřeží) jsme rozšířili, upravili a zmodernizovali prostory i dalších našich poboček.

Čtenáři pobočky v Plotištích měli od září 2008 důvod k radosti. Knihovna získala s laskavým svolením Komise místní samosprávy v Plotištích pro své potřeby (a hlavně pro potřeby svých uživatelů) další prostor, který sousedí se původní půjčovnou. Mohli jsme tedy malé prostory, ve kterých se tísnilo oddělení pro dospělé a dětské čtenáře, upravit tak, že děti i dospělí mají svá vlastní oddělení.

Interiér dětského oddělení pobočky Plotiště

Dětské oddělení, které získalo poetický název „Knihovna u baťůžku“ je maličké, ale moc útulné. Děti zde kromě spousty krásných knížek a celé řady časopisů mají i nový studijní stůl a malé pódium s kobercem a barevnými polštářky, na kterém si mohou pohodlně lehnout a číst.

Kromě prostor zaznamenala změnu i výpůjční doba knihovny. Otevřeno je v úterý od 10 do 12 hodin a po polední přestávce od 13 do 18 hodin. Původní páteční půjčování bylo přesunuto na čtvrtek, kdy je knihovna pro veřejnost otevřena od 12 do 16 hodin.

Specializované a informační služby

Veřejně přístupný internet byl zprovozněn na pobočkách Moravské Předměstí-A, Březhrad, Eliščino nábřeží a v dětských odděleních poboček Kukleny a Labská.

V informačním středisku byla zavedena nová služba pro uživatele. Na vyhrazeném PC je možnost bezdrátového připojení na internet Wi-Fi, uživatelé zde mohou též používat pro stahování dat z internetu vlastní nosiče a flash disky.

V roce 2008 bylo registrováno celkem 8.884 samostatných vstupů klientů na veřejně přístupné internetové terminály (více než 100% nárůst oproti předchozímu roku).

Poskytli jsme 868 rozsáhlejších faktografických a bibliografických informací, včetně rešerší. Byla vyřešena elektronická evidence náročnějších dotazů, které jsou postupně ukládány do KS Clavius. Pokles poskytnutých informací (o 126) oproti roku 2007 je vyrovnán nárůstem samostatných vstupů našich uživatelů do elektronických databází. Jedná se o logický trend, který je dokladem vzrůstající informační gramotnosti populace.

Uživatelé realizovali 2.036 vstupů (v roce 2007 pouze 1.382 vstupů) do specializovaných elektronických databází, které nabízíme k prezenčnímu využití nebo přes webové rozhraní. K nejvyhledávanějším externím databázím patří Anopress, ČTK, Grove Music Online a Naxos Music Library.

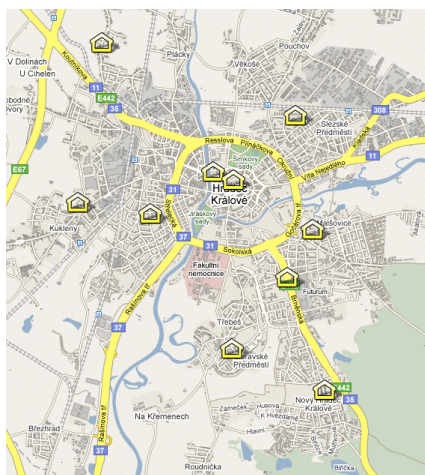
Informační středisko v ústředí knihovny navštívilo 3347 uživatelů: z toho 2089 jich využilo veřejný internet.

V informačním středisku proběhlo 18 exkurzí (v roce 2007 to byly pouze 4 exkurze).

Téměř pominul zájem veřejnosti o školení k využití internetu : proběhlo 20 školení (v roce 2007 jich bylo 153). V informačním středisku 9 školení k práci s internetem a v informačním pracovišti hudební knihovny se uskutečnilo 11 individuálních školení v práci s databázemi. Tento setrvalý pokles je dalším dokladem vzrůstající informační gramotnosti ve společnosti.

V říjnovém Týdnu knihoven byl zprovozněn web pro děti „Libřískův dětský web“ <http://librisek.knihovnahk.cz/>, který funguje v nové verzi šablony. Patronem dětského webu je skřítek Libřísek, je zároveň maskotem dětských půjčoven naší knihovny.

V současné době provozuje knihovna 10 samostatných půjčoven pro děti a mládež.

Rozmístění dětských půjčoven na území města

Počet virtuálních návštěv webových stránek za rok 2008 je 91.371; v roce 2007 to bylo 196.200 virtuálních návštěv. Tento obrovský a v praxi neměřitelný rozdíl je vyvolán přechodem na odlišný způsob evidence a využíváním jiných softwarových nástrojů zaznamenávajících virtuální návštěvy webu.

Hudební knihovna je specializované oddělení knihovny města Hradce Králové; sídlí v Tomkově ulici čp. 620. Hudební knihovna nabízí k půjčení hudební knížky, velké množství not všech možných žánrů pro různé typy nástrojů, zvuková CD s hudbou vážnou i populární, mluvené slovo na MP3 i dětské pohádky a písničky. Dále DVD s nabídkou filmů, CDROMy s hudební tematikou, časopisy.

Informační pracoviště hudební knihovny umožňuje kromě jiného místní i dálkový přístup k hudebním databázím – encyklopedické Grove Music Online a poslechové Naxos Music Library. Internet zdarma je samozřejmostí.

Klasické gramodesky je možno poslouchat přímo na místě spolu s tituly, které jsou vázány omezeními pro půjčování domů. Pro skupiny je možno dohodnout provedení hudebního pořadu na domluvené téma.

V poslechovém studiu hudební knihovny probíhají pravidelně pořady pro veřejnost

Do hudební knihovny byla v září 2008 zakoupena ze sponzorského daru firmy Elektrizace železnic Praha, a.s. databáze pro poslech hudby *Naxos Music Library* (NML).

NML je databáze nahrávek vážné hudby dostupných online. Obsahuje kompletní produkci nakladatelství Naxos, Ars Nova, Chandos, Dacapo, Marco Polo a více než padesáti dalších hudebních vydavatelství. Kromě vážné hudby je v databázi zastoupen jazz, world music, historické nahrávky apod. K dispozici jsou i mnohé nahrávky jinde nedostupné. V současné době databáze obsahuje téměř 19.000 CD, měsíčně přibývá cca 500 nových titulů.

Databáze je určena pouze pro poslech – nikoliv pro stahování a kopírování hudby. Poslech nevyžaduje žádný speciální hudební software.

Významnou součástí databáze jsou textové informace - životopisy skladatelů včetně přehledu díla a diskografie, komentáře ke skladbám, studijní materiály se stručnými přehledy dějin hudby, hudební naukou, slovníkem hudebních pojmů včetně zvukových ukázek, testy, atd. Některé materiály jsou určeny přímo dětem a mládeži.

Pořízení hudební databáze Naxos znamenalo obrovský přínos pro zkvalitnění služeb hudebního oddělení. Knihovna získala prostřednictvím databáze přístup k obrovskému množství hudby, aniž by byla nucena pořizovat nahrávky na zvukových nosičích. Roční předplatné pro vzdálených 5 vstupů je 20.000,- Kč.

Díky databázi NML je také v současné době možno provádět výběry pro doplňování fonotéky, ať již jednotlivci, tak kolektivy. Kromě toho databáze přispěla k dalšímu zkvalitnění akvizice hudebních dokumentů a rozšířila možnosti informační činnosti.

Knihovně je tak umožněno praktikovat pro registrované uživatele vzdálený přístup do databáze. Vzdálený přístup dává knihovně možnost uspokojit poslechem hudby i ty uživatele, kterým nevyhovuje výpůjční doba knihovny nebo z různých důvodů nemohou knihovnu navštěvovat osobně.

Hudební knihovna Knihovny města Hradce Králové nemá v současné době díky dispozici budovy, ve které je umístěna, možnost poskytovat přímo ve svých prostorách služby pro imobilní uživatele. Proto chce nabídnout vstupy do této databáze právě tělesně postiženým. Pořízení databáze Naxos významně napomohlo zpřístupnit klasickou hudbu i vozíčkářům a dalším tělesně handicapovaným zájemcům.

V roce 2008 byl kromě Naxos Music Library zprovozněn vzdálený přístup rovněž do databází EBSCO a Grove Music Online.

Grove Music Online je vyhledávací databáze poskytující informace z velkého okruhu biografických, instrumentálních, věcných dat, doplněných zvukovými ukázkami.

Obsahuje více než 5 000 hudebních příkladů, které doplňují jednotlivá hesla. Vedle příkladů převzatých z tištěné verze /notové ukázky a obrázky/ jsou navíc zařazeny trojrozměrné animace objektů a odkazy na další zdroje informací na internetu. Velmi podstatná je možnost ozvučení vybraných hudebních příkladů.

Naše hudební knihovna se řadí svým fondem hudebních nosičů mezi největší a nejvýznamnější hudební knihovny v ČR. Její fond magnetofonových kazet využívají ve velké míře rovněž uživatelé zvukové knihovny pro nevidomé (jedné z největších poboček Macanovy knihovny pro nevidomé a slabozraké v Praze), která je součástí královéhradecké knihovny.

Službu pro nevidomé spoluobčany poskytuje zvuková knihovna, která je spolu hudebním oddělením součástí hudební knihovny KMHK.

V popředí zájmu je sice komunita zrakově postižených, ale služby zvukové knihovny, tj. půjčování zvukových literárních i hudebních či jazykových nahrávek, jsou poskytovány i klientům, jimž jejich handicap neumožňuje používat ruce, např. paraplegikům ale i dyslektikům, držitelům průkazu ZTP/P, zkrátka lidem s takovým psychickým či fyzickým handicapem, který jim znesnadňuje či zcela znemožňuje čtení.

Hlavní službou zvukové knihovny je půjčování zvukových literárních, hudebních a jazykových nahrávek. V minulosti byly realizovány na magnetofonových kazetách, později na CD. V současné době se postupně přechází na digitální formát MP3, který dovoluje výrazně zvýšit kapacitu nosiče CD, ale i stahování na flash disk.

Kulturně vzdělávací akce pro veřejnost

Kulturně vzdělávací akce pro veřejnost (celkem 673 – o 41 více než v roce 2007) byly věnovány především podpoře a rozvoji dětského čtenářství. Největší zájem byl o literární pořady pro děti, kterých bylo proti minulému roku o 51 víc. Více než 50% nárůst je oproti minulému roku u hudebně výchovných pořadů.

Setkání s herečkou Valentinou Thielovou

V akcích pro dospělé převažují literární besedy (11), větší návštěvnosti se ale těší cestopisná vyprávění a promítání a komponované hudební pořady.

V přednáškovém sále knihovny v Tomkově ulici proběhlo 28 akcí - přednášek, besed, výstav, knižních křtů a dalších kulturních a vzdělávacích pořadů - pro dospělé návštěvníky. Celkem je jich zúčastnilo 1.057 lidí.

Autorské čtení kontroverzního básníka Pavla J. Hejátka v březnu 2008

Kromě 218 výstavek v půjčovnách jsme uspořádali 7 větších výstav v sále ústřední budovy v Tomkově ulici a 2 výstavy půjčovně pro děti a mládež na Eliščině nábřeží.

Akcí v dětských odděleních a půjčovnách se zúčastnilo 1.445 návštěvníků. Pro dětské čtenáře byly připraveny 2 celoknihovní soutěže a dále 119 menších soutěžních akcí (nejsou zahrnuty ve statistice).

Knihovna města Hradce Králové připravila k Týdnu knihoven 2008, který připadl na týden v termínu od 6. do 12. října, anketu s názvem „Kniha - náš rodinný poklad - naše stříbro“. Naše anketa se nesla v duchu motto Týdne knihoven, jež znělo: Knihovny - rodinné stříbro.

Soutěž pro děti (i odrostlejší zájemce) *Detektivní pátrání, aneb s internetem ke knize*, kterou pořádala od března do začátku dubna 2008 Knihovna města Hradce Králové, byla ukončena slavnostním předáním cen. Setkání úspěšných pátračů se uskutečnilo v pátek 25.dubna v podvečer na pobočce v Kuklenách.

Slavnostní vyhlášení výsledků soutěže o nejlepšího literárního detektiva

Ten, kdo se dostavil, určitě nelitoval. Kdy se vám stane, abyste si mohli potřást pravicí se samotnou slečnou Marplovou, Herculem Poirotem, Sherlockem Holmesem nebo Philem Marlowem. Ano, právě tito slavní detektivové byli také přítomni a z jejich rukou přebírali soutěžící diplomy a drobné dárky, odměnu za vyřešenou záhadu popletených či neúplných údajů knižních. Neboť pravým detektivem není ten (jak podotkla slečna Marplová), kdo dovede akčně vykopnout dveře a bleskově dopadnout prchajícího pachatele, ale ten, kdo nemusí oplývat výše zmíněnými akčními schopnostmi, ale je použitelný i od psacího stolu, houpacího křesla, klávesnice počítače či od pletacích jehlic.

V soutěži se ctí obstáli tito pátrači:

Za pobočku Kukleny: Alena Jaegerová, Zdena Kloučková a Zuzana Hošková.

Za pobočku Nový Hradec a školní knihovnu ZŠ M.Horákové: Michal Mikeš, Dana Vásquezová, Veronika Novotná, Helena Fojtíková, Miloslav Šebera, Michaela Terynková, Věra Cibulková, Michal Sýkora, Patrik Leško, Roman Hrdina, Lenka Kutíková, Josef Richter, Klára Novotná, Lukáš Maryška, Jakub Laxar, David Minx, Marcela Kvasničková, Milan Musil, Dana Musilová.

Za pobočku Moravské Předměstí-B : Linda Langrová, Alena Dubská.

Za pobočku Moravské Předměstí-A: Nikola Řezníčková, Karolína Vodová, Dominika Vodová, Veronika Šrámková.

Za pobočku Malšovice : Petra Rumpelová a Miroslav Bartoň.

Za pobočku Veverkova : Lucie Pávová, Kryštof Žáček, Andrea Velterová.

Za pobočku Slezské Předměstí : Tereza Ludvíková, Adéla Lavická, Jana Černošáková, Jaroslav Hanuš, Zuzana Květenká, Zuzana Švorcová.

Naše knihovna pomohla městu Hradec Králové získat své vlastní „rytíře“. Stali jimi bratři, desetiletý Michal a sedmiletý Honzík Grňovi. Se svou povídkou o nalezeném kocourkovi s názvem „Kikinka“ se stali absolutními vítězi regionálního kola literární soutěže, kterou každoročně vyhlašuje v rámci celostátního projektu „Kde končí svět“ Klub dětských knihoven ČR. Organizátorem regionálního kola byla Knihovna města Hradce Králové.

Malí spisovatelé obstáli ve velké konkurenci více než padesáti soutěžních příspěvků. Odbornou porotu jejich dílko natolik zaujalo, že zvítězili nejenom ve své věkové kategorii, ale stali se absolutními regionálními výherci (region zahrnoval celý Královéhradecký a Pardubický kraje a část kraje Vysočina).

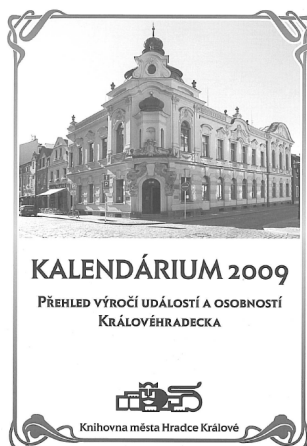
Zároveň byli oba nominováni na udělení prestižního ocenění „Rytíř Řádu krásného slova“. Celostátní pasování vybraných rytířů ze všech regionů ČR proběhlo v pátek 12. září 2008 v rámci programu festivalu Jičín – město pohádky.

Albrecht z Valdštejna pasuje Michla a Honzu na rytíře Řádu krásného slova

Knihovna připravila a vydala v roce 2008 kromě osmi informačních a bibliografických materiálů dvě publikace.

Kalendárium 2009 (79 s.) přináší přehled osobností a událostí kulturního života v celém královéhradeckém okrese. Zvláštní část Kalendária je věnována osobnostem, výročí a událostem hudebního života našeho regionu. Kalendárium vyšlo vloni naposledy v tištěné podobě. V následujících letech již bude k dispozici pouze v elektronickém formátu.

Obálka Kalendária 2009

Na prosinec 2008 jsme připravili vydání publikace Petry Landsmannové Hradecký stříbrný vítr s podtitulem Studentský spolek Mansarda, Karel Čapek a další osobnosti české kultury. Kniha vyšla u příležitosti 70. výročí úmrtí spisovatele Karla Čapka.

Publikace Hradecký vítr vyšla u příležitosti výročí úmrtí spisovatele K. Čapka

Publikace je věnována královéhradeckému studentskému literárnímu spolku Mansarda, který významným způsobem ovlivnil tvorbu Karla Čapka, Jiřího Červeného, Emila Vachka a řady dalších významných osobností českého literárního a kulturního života první poloviny 20. století.

Část knihy se zabývá Čapkovým vztahem k Hradci Králové v době jeho gymnaziálních studií (1901 – 1905) a jeho působení ve spolku Mansarda. Publikace obsahuje řadu zajímavých a dosud nepublikovaných obrazových a tištěných archivních materiálů z fondů Státního okresního archivu Hradec Králové, z rodinného archivu mansardisty a zakladatele Červené sedmy Jiřího Červeného, operní pěvkyně Soni Červené a dokumenty ze soukromého archivu autorky, které zdědila po svém předkovi Vojtěchu Králíčkovi, v jehož studentském pokojíku Mansarda vznikla.

Hlavním cílem publikace je především seznámit čtenáře s důležitou součástí královéhradecké literární a kulturní historie na počátku minulého století a zároveň přispět k poznání nejranější Čapkovy literární tvorby, především básnické.

Součástí knihy je výběrová bibliografie Karel Čapek a Hradec Králové, zahrnující záznamy dokumentů z období Čapkova působení v Hradci Králové; její autorkou je Jarmila Benýšková. Doslovem knihu opatřil bývalý ředitel Knihovny města Hradce Králové pan Jan Pěta.

Autorka knihy Petra Landsmannová a Petr Vrběcký

Křest knihy se konal v úterý 9. prosince 2008 v přednáškovém sále. Kmotrami knížky se staly paní Soňa Červená a ředitelka Památníku Karla Čapka ve Staré Huti paní Kristina Váňová.

Slavnostní přípitek s kmotrami , autorkou a hosty na křtu knížky Hradecký stříbrný vítr

Součástí programu byl komponovaný literární hudebně-dramatický pořad složený ze čtených a dramatizovaných Čapkových textů z období jeho působení ve spolku Mansarda, z tvorby dalších mansardistů, z úryvků korespondence a citací ze vzpomínek spolužáků, přátel a učitelů. V roli mladého Karla Čapka se představil herec Klicperova divadla MgA. Petr Vrběcký.

Knihovní fondy

Knihovní fond měl k 31. 12. 2008 celkem 627.211 knihovních jednotek. Protože úbytek byl vyšší než přírůstek, je celkový stav knihovního fondu nižší, než v roce předchozím.

Přírůstek knihovního fondu v roce 2008 představuje celkem 21.366 knihovních jednotek, z toho 18.874 knih a kompletů periodik (o 579 méně než v předchozím roce); z toho 14291 knih pro dospělé, 4.583 knih pro děti, 2.492 ostatních dokumentů.

Akvizice v roce 2008

Přírůstek celkem	21 366
z toho - knihy	18 874
- hudebniny	661
- AV dokumenty	1 831
z toho - CD	888
- DVD	267
- MG kazety	17
- zvukové knihy	616
- elektronické zdroje	43

Struktura knižního přírůstku v roce 2008

Celkem knihovních jednotek	18.874
pro dospělé	14.291
z toho - naučná	5 122
- beletrie	9 169
pro děti	4.581
z toho - naučná	1 308
- beletrie	3 275

Úbytek knihovního fondu dosáhl 33.042 knihovních jednotek (v roce 2007 úbytek 25.010 KJ). Jedná se stále o zpracovávání skluzu v odpisech z minulých let, kdy došlo k rozsáhlým aktualizacím fondu v záložních skladech. Dalším důvodem je odpis ztracených dokumentů po revizích poboček Labská, Malšovice, Pražské Předměstí, Kalíšek/Eliščino nábřeží a Tomkova – cizojazyčná literatura a knihy pro děti a mládež.

Aktualizací a revizí prošlo 51.828 knihovních jednotek (KF poboček Kalíšek/Eliščino nábřeží a Kukleny). Uzavřeny byly revize poboček: Labská, Malšovice, Pražské Předměstí, Kalíšek/Eliščino nábřeží, Tomkova - cizojazyčná literatura a literatura pro děti a mládež.

V průběhu roku 2008 byla ukončena retrokonverze generálního katalogu: vloženo 4.494 titulů. Ukončeno bylo budování lístkových katalogů na pobočkách Plotiště, Plačice a v informačním středisku.

Hospodaření a rozvoj knihovny

Příspěvek zřizovatele byl v roce 2008 oproti předešlému roku navýšen o 1,73%: z 25.390 tis. Kč na 25.828 tis. Kč. Dotace na regionální funkce z rozpočtu Královéhradeckého kraje se zvýšila o 16,09% - z 2.132 tis. Kč na 2.475 tis. Kč.

Příjmy z vlastní činnosti klesly o 12,76%: z 1.343 tis. Kč na 1.171 tis. Kč; jejich podíl na celkových nákladech (bez RF) činí 4,29%. Příčinou poklesu oproti minulému roku je především neplánovaný příjem v roce: 70 tis. Kč za cenu Knihovna roku 2007, dále také více než čtyři měsíce trvající uzavření pobočky Kalíšek v ZŠ J. Gočára a dvouměsíční uzavření pobočky Moravské Předměstí-A.

Velký vliv na nižší částku z registračních poplatků má postupné přecházení na automatizovaný výpůjční protokol. Při dosavadním manuálním výpůjčním systému byl registrační poplatek vždy uhrazen v běžném kalendářním roce. Automatizovaný systém umožňuje platby vybírat na období jednoho roku od data zaplacení. Tento stav bude postupně konsolidován po zaběhnutí AVS na všech provozech KMHK.

Náklady na nákup knihovních fondů dosáhly 4.574 tis. Kč, což je nárůst o 5,5% proti minulému roku; náklady na KF tvoří 15,38% celkových nákladů (bez RF 13,44%).

Hospodaření knihovny skončilo kladným hospodářským výsledkem ve výši 170 tis. Kč (o 65,45% méně než v roce 2007). Důvodem jsou náklady určené na nákup mobiliáře pro novou pobočku Moravské Předměstí-A (248 tis. Kč) a náklady na opravy na pobočce Eliščino nábřeží (83 tis. Kč).

Průměrný přepočtený stav zaměstnanců v roce 2008 činil 67,6 (nárůst o 0,4): z toho 64,1 městská funkce, 3,5 RF. Navýšení pracovního úvazku si vyžádalo výrazné zvýšení počtu provozní doby v ústřední půjčovně, čítárně a na pobočkách.

K 31.12.2008 roku odešli 3 zaměstnanci do důchodu. V knihovně došlo v průběhu roku ke generační obměně ve vedoucích funkcích (vedoucí odboru knihovních fondů, vedoucí pobočky Kukleny). K 31.1.2008 odešel do starobního důchodu dosavadní ředitel Mgr. Jan Pěta; do funkce byla od 1.2.2008 jmenována Mgr. Lenka Antošová.

Pracovníci knihovny si zvyšovali kvalifikaci účastí na mnoha seminářích, odborných kurzech a školeních pořádaných především NK ČR (lektorské dovednosti, dramatická výchova, k soubornému katalogu ČR, k autoritám, k věcnému zpracování a k dalším tématům).

V průběhu roku byla v objektech užívaných Knihovnou města Hradce Králové provedena řada drobnějších i rozsáhlejších oprav, které měly za cíl zvýšit komfort našich uživatelů.

Kromě již podrobně popsanych akcí (Eliščino nábřeží, Formánkova, Plotiště) bylo v průběhu roku 2008 zrekonstruováno sociální zařízení a proveden nátěr dveří v pobočce Labská.

V pobočce Kukleny byla položena nová podlahová krytina v dětském oddělení, proběhlo zde malování a nátěry dveří.

Dále byla provedena výměna oken v pobočce Malšovice a instalace nových plynových kotlů v hudební knihovně a v pobočce Nový Hradec Králové.

V pobočce Slezské Předměstí proběhlo malování oddělení pro dospělé a bylo instalováno nové osvětlení. Ve spolupráci se Střední floristickou školou byla zrealizována výtvarná instalace v přístupových prostorách.

Nová podoba vstupních prostor pobočky Slezské Předměstí láká své čtenáře

V roce 2008 pokračovala průběžná obměna zastaralé počítačové techniky a nákup nových počítačů, tiskáren a další informační techniky pro půjčovny, které se připravovaly na automatizaci výpůjčního protokolu (Kukleny, Formánkova, Eliščíno nábřeží).

Byla provedena instalace kabeláže a výpočetní techniky pro veřejný internet ve dvou dalších provozech, v nichž došlo ke zprovoznění internetu pro veřejnost.

Regionální funkce Knihovny města Hradce Králové

Knihovna města Hradce Králové je knihovnou pověřenou výkonem regionálních funkcí, které vykonává sama nebo prostřednictvím svých střediskových knihoven formou objednávek na služby. KMHK zajišťuje regionální funkce 92 neprofesionalizovaným a 7 profesionalizovaným knihovnám, z nichž 6 (Černilov, Chlumecko n.C., Nechanice, Nový Bydžov, Smidary a Smiřice) slouží právě jako knihovny střediskové (střediskovou funkci nevykonává pouze knihovna v Třebechovicích p.O.).

Regionální funkce - to je vlastně všestranná pomoc všem veřejným knihovnám registrovaným na Ministerstvu kultury České republiky.

Finanční zabezpečení výkonu regionálních funkcí je zcela kryto dotací Krajského úřadu Královéhradeckého kraje a jiné zdroje financování nemá. Dotace na regionální funkce z rozpočtu Královéhradeckého kraje se v roce 2008 zvýšila o 16,09% - z 2.132 tis. Kč na 2.475 tis. Na nákup knihovního fondu bylo použito 36,7 % finančních prostředků dotace.

Regionální funkce v okrese zajišťuje 3,5 pracovní síly. Dvě pracovnice zajišťují chod střediskové knihovny Knihovny města Hradce Králové, metodické oddělení disponuje 1,5 pracovní síly.

Ve všech knihovnách obsluhovaných regionálními funkcemi bylo v roce 2008 vykonáno celkem 407 metodických návštěv. V průměru vychází na 1 knihovnu 4 metodické návštěvy ročně. V průběhu roku bylo dále poskytnuto 1 066 konzultací (a k tomu dalších 113 konzultací bylo do celé republiky k projektu šablony webu pro knihovny).

Metodické návštěvy směřovaly ke kontrole činnosti knihoven, ke statistickým výsledkům knihoven, k řešení konkrétních problémů v místě, informacím o novinkách v knihovnictví, webovým stránkám knihoven a internetu vůbec. Dále byly během metodických návštěv prováděny kontroly grantových projektů.

S knihovníky profesionalizovaných knihoven probíhají pravidelné pracovní porady každý druhý měsíc.

POSKYTNUTÉ KONZULTACE	2006	2007	2008
metodické oddělení KMHK	401	437	346
středisková knihovna KMHK	404	375	580
zbytek okresu HK	137	184	140
celkem	942	996	1 066

METODICKÉ NÁVŠTĚVY	2006	2007	2008
metodické oddělení	126	116	100
středisková knihovna KMHK	135	120	113
zbytek okresu HK	144	155	194
celkem	405	391	407

Pomoc byla poskytnuta i zřizovatelům knihoven při zpracovávání a realizaci grantových projektů. K této problematice proběhl 4.12.2008 konzultační den, který využilo 9 obcí.

Vzdělávání knihovníků bylo pestré, probíhalo celoročně a to různými formami: Zastavili jsme se s Čapky (26.2.2008), pěšky vyrazili na exkurzi po Hradci Králové (25.11.2008 - nové budovy Studijní a vědecké knihovny a Regiocentra Nový pivovar; nová pobočka KMHK na Eliščině nábřeží), na kolech objeli zajímavé knihovny okresu (6.7.2008), autobusem vyjeli do Památníku Karla Čapka v Dobříši (24.5.2008) a vlakem vyrazili do Jičína – města pohádek (12.9.2008). K poznávání a sebevzdělávání tak knihovníci využili všechny dostupné dopravní prostředky. V KMHK se knihovníci vzdělávali a setkávali na Aktivu knihovníků (29.4.2008), při Burze internetových zkušeností (1.4.2008) či na komponovaném pořadu Vánoční tajemství (9.12.2008).

Účastníci cyklistického putování po knihovnách okresu 6.7.2008 před knihovnou v Osicích

Eliščino nábřeží – dětská půjčovna KMHK exkurze 25.11.2008

Ilustrátor Adolf Dudek nenavštívil v září v režii KMHK pouze Hradec Králové, ale i šest dalších knihoven okresu. Mimo Hradec Králové vidělo sedm jeho vystoupení celkem 350 dětí.

Adolf Dudek v akci: Předměřice n.L. 25.9.2008

Tradičním způsobem pokračovala tvorba a cirkulace oblíbených výměnných souborů. Výměnný fond ve střediskových knihovnách měl za rok 2008 přírůstek 5 422 nových knihovních jednotek. Výměnný fond celkem čítá 102 850 knihovních jednotek (z toho 71 508 knihovních jednotek je ve Střediskové knihovně KMHK). Na neprofesionální knihovny okresu bylo rozvezeno 434 výměnných souborů, které obsahovaly celkem 21 710 knihovních jednotek. To je v přepočtu 236 knihovních jednotek na každou obsluhovanou knihovnu ročně.

Poskytli jsme pomoc při revizi a aktualizaci knihovního fondu osmnácti knihovnám. Zajistili jsme servis výpočetní techniky pro 24 knihoven (celkem 41 návštěv). Jednalo se převážně o plánovanou údržbu dat.

Ve všech knihovnách okresu je přístupný veřejný internet. Snahou je, aby ho knihovníci používali ke komunikaci s pověřenou knihovnou. Další vzdělávání probíhá individuálně přímo na knihovnách či na požádání.

Celkem v roce 2008 bylo 54 knihoven okresu, o kterých bylo možno se dozvědět na internetu (v roce 2007 to bylo 43 knihoven). O existenci dalších 13 knihoven zřizovatel na webu pouze informuje bez jakéhokoliv dalšího upřesnění.

Webové stránky profesionalizovaných knihoven existují dlouhodobě, pokračuje jejich soustavné zdokonalování a aktualizace.

Webovými stránkami knihoven jsme se zabývali podrobně v březnu 2008, kdy proběhl 4. ročník okresní soutěže o nejlepší knihovnický web „...web sem, web tam...“. Podle našeho zjišťování u neprofesionalizovaných knihoven byla situace taková: 7 knihoven má webovou stránku na velmi vysoké úrovni, profesionální přístup; o 17 knihovnách existuje jeden blok informací (někde s připojenými dokumenty) na webu obce; 19 knihoven zmiňuje zřizovatel na svém webu základním blokem informací (kdy a kde); 11 knihoven okresu využilo Šablonu webu pro malé knihovny.

Na webu KMHK <http://www.knihovnahk.cz/> je pro knihovníky okresu Hradec Králové připraven samostatný oddíl *Knihovnám*. Aktualizaci zajišťuje metodické oddělení průběžně. V Přehledu akcí mají knihovníci možnost přihlásit se k elektronickému zasílání změn na této stránce.

Všem neprofesionalizovaným i profesionalizovaným knihovnám jsme poskytli pomoc při sestavování statistických výkazů a následně jsme z těchto údajů vypracovali sumáře za okres. Výsledkem je *Přehled činnosti veřejných knihoven okresu Hradec Králové v r. 2007*.

V roce 2008 dále pokračoval projekt Šablona webu pro malou knihovnu. K 31.12..2008 bylo na území celé ČR rozpracováno před 700 webových stránek knihoven pomocí šablony. Šablona byla představována na odborných seminářích po celé republice (Praha, Havlíčkův Brod, Plzeň aj.).

Velkého úspěchu se dočkala v loňském roce i jedna z obsluhovaných knihoven KMHK Obecní knihovna v Praskačce. Knihovna obdržela titul Knihovna roku 2008 v kategorii základní knihovna.

Nejvíce ceněnou službou regionálních funkcí je trvale poskytování výměnných souborů. I bez finančních prostředků na nákup vlastního knihovního fondu se tak knižní novinky dostanou do každé knihovny.

S velkým nadšením jsou stále přijímány exkurze, kdy se knihovníci dozvědí mnoho nových informací z knihovnictví a kultury mimo svůj okres. Předávají si poznatky ze svých knihoven a diskutují o problémech, které se při jejich práci vyskytují.

Regionální funkce jsou velmi vítanou službou všem knihovnám. Bez této pomoci by některým knihovnám hrozil zánik.